

ТМФВ

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ А Т І С О І Е

Виходить 12 разів на рік. Заснований у 2000 році

Свідоцтво про державну реєстрацію
серія КВ № 6255 від 21.06.2002 р.
Засновник і видавець — ТОВ «ОВС»
Передплатний індекс ІПНИ
000 0000 0000

Головний редактор

Худолій О.М., кандидат педагогічних наук, доцент

Редакційна колегія:

Бізін В.П., д-р пед. наук, професор
Єрмаков С.С., д-р пед. наук, професор
Камаєв О.І., д-р пед. наук, професор
Шиян Б.М., д-р пед. наук, професор
Куц О.С., д-р пед. наук, професор
Золотухіна С.Т., д-р пед. наук, професор
Дмитренко Т.О., д-р пед. наук, професор
Микитюк О.М., д-р пед. наук, професор
Мірошніченко В.І., канд. пед. наук, доцент

Іващенко О.В., канд. пед. наук, доцент
(відповідальний секретар)
Коректор Бланк Є.Б.

Адреса редакції:

Україна, 61003 Харків, а/с 10947.

Тел.: (057) 756-73-38

000 0000 0000

000 0000 0000

Статті, опубліковані в журналі, зараховуються як фахові відповідно до постанови президії ВАК України від 14 листопада 2001 р. № 3-05/9.

Бюлетень ВАК України. — № 6. — 2001. — С. 16.

На першій сторінці обкладинки — переможці XXIV Всесвітньої літньої Універсиади 2007 року в командній першості у фехтуванні на шпагах Карюченко Д., Хворост М., Медведєв В., Соколов О., тренер Одокієнко І.І.

Підписано до друку 12.09.2007

Формат 60-ТМФВістор офсетний. Гарнітура Таймс, Друк офсетний. Ум. друк. арк. 6, 989. Обл.-вид. арк. 7, 25. Вид. № 09-2007.

Зам. № 78. Тираж 500 прим. Ціна договірна.

ТОВ «ОВС» Україна, 61003 Харків, пл. Конституції, 18, к. 11.

Свідоцтво Держкомінформу України Серія ДК № 331 від 08.02.2001 р.

Друкарня ПП «ДІСА ПЛЮС», 61000, м. Харків, вул. 23 Серпня, 31-А, 44

© «ОВС» ТОВ, оформлення, 2007

© «Теорія та методика фізичного виховання», у.и.

Зміст

МОДЕЛЮВАННЯ СКЛАДНИХ СИСТЕМ У СФЕРІ СПОРТУ, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ТУРИЗМІ

<i>Лопатєв А.О., Ткачек В.В., Карасьов В.О.</i> Математичні аспекти зовнішньої балістики	3
<i>Перій С.С., Кухтій А.О., Дзюбачик М.І.</i> Геоінформаційні системи та їх використання для вирішення проблем туризму	7
<i>Янків І.Т.</i> Аналіз навчальних комп'ютерних шахових програм	10
<i>Ковальчук А.М., Сорохан Ю.Р., Ткачек В.В.</i> Аналіз виступу призерів Олімпійських ігор із сучасного п'ятиборства упродовж олімпійського циклу	13
<i>Собко І.П.</i> Вдосконалення фізичної підготовки стрільців-спортсменів	16
«ВЧИТЕЛЬ» — ЖУРНАЛ У ЖУРНАЛІ	
<i>Васьков Ю.В.</i> Загальнодидактичні принципи аналізу навчально-виховного процесу	19
<i>Шамардіна Г.М., Долбишева Н.Г.</i> Характеристика теоретичного, методичного та практичного рівнів знань про фізичне здоров'я старшокласників	26
<i>Хмельницька Ганна.</i> Сучасні підходи до професійно-прикладної фізичної підготовки військових ліцеїстів	31

ОСНОВИ СПОРТИВНОГО ТРЕНУВАННЯ

<i>Гнатчук Я.І.</i> Порівняльний аналіз ефективності різних за методичною спрямованістю програм фізичної підготовки кваліфікованих волейболістів	35
--	----

ОЗДОРОВЧА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

<i>Капранов С.Ю.</i> Физическая реабилитация последствий черепно-мозговой травмы, перенесенной в Афганистане	39
--	----

НАША ДОВІДКА

<i>Інформаційне повідомлення.</i> Вимоги до публікацій	%
--	---

АНАЛІЗ ВИСТУПУ ПРИЗЕРІВ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР ІЗ СУЧАСНОГО П'ЯТИБОРСТВА УПРОДОВЖ ОЛІМПІЙСЬКОГО ЦИКЛУ

Ковальчук А.М., Сорохан Ю.Р., Ткачек В.В.,

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. У статті проаналізовано виступ призерів Олімпійських ігор упродовж олімпійського циклу. За результатами дослідження визначено домінуючі та компенсаторні види у сучасному п'ятиборстві протягом 2001—2004 рр.
Ключові слова: сучасне п'ятиборство, олімпійський цикл, домінуючі та компенсаторні види.

Провівши аналіз літературних джерел щодо вдосконалення спортивної майстерності призерів Олімпійських ігор із сучасного п'ятиборства, можна стверджувати про необхідність доповнення наукових знань про систему підготовки найсильніших п'ятиборців світу. Оскільки напрацювання в даній тематичі дещо застарілі [6, 7], то виникає необхідність у проведенні додаткових досліджень у вдосконаленні спортивної майстерності призерів Олімпійських ігор з сучасного п'ятиборства.

Постановка проблеми. Інтегральна підготовленість п'ятиборця характеризується високою ефективністю виступу його в п'яти видах змагальної діяльності, і безпосередньо пов'язана з максимальною реалізацією рухових навичок в циклічних та технічних видах, високого рівня фізичної підготовленості, психологічних якостей [2, 3, 4].

Досягнення максимальних результатів у спорті неможливі без направленої формування індивідуального стилю діяльності.

Планування тренувального процесу потребує аналізу майстерності найсильніших п'ятиборців світу, виокремлення сильних та слабких місць під час змагань. Тому важливо визначити домінуючі та компенсаторні види успішного виступу призерів Олімпійських ігор у циклічних і технічних видах сучасного п'ятиборства з урахуванням індивідуального стилю боротьби окремого спортсмена [1, 2].

Постановка завдання. Метою даного дослідження є здійснення аналізу виступу призерів Олімпійських ігор упродовж олімпійського циклу, для подальшого підвищення ефективності системи підготовки п'ятиборців високої кваліфікації. Для досягнення мети потрібно вирішити такі завдання:

1. Здійснити аналіз виступів призерів Олімпійських ігор та чемпіонів світу та переможців етапів Кубка світу упродовж олімпійського циклу. Визначити домінуючі та компенсаторні види сучасного п'ятиборства провідних п'ятиборців світу.
2. Визначити шляхи вдосконалення системи підготовки п'ятиборців високої кваліфікації.

У роботі були використані наступні методи:

1. Аналіз протоколів змагань Кубків світу та Чемпіонатів світу упродовж 4 років (олімпійський цикл).

2. Методи математичної статистики.

Аналіз і узагальнення протоколів змагань Кубків світу та чемпіонатів світу упродовж 4 років (олімпійський цикл) увібрав у себе роботу щодо систематизації, критичного осмислення, порівняннн спеціалізованої інформації з інтернет сторінки офіційного сайту Федерації сучасного п'ятиборства [5].

Математично-статистичний аналіз полягав у визначенні числових характеристик вибірок:

- середнього арифметичного — $\bar{X}$;
- середньоквадратичного відхилення σ ;
- коефіцієнту варіації — $V\%$;
- найбільшого значення варіанти — $V_{\max}$;
- найменшого значення варіанти — $V_{\min}$.

Результати дослідження. Нами опрацьовано протоколи фінальних змагань із сучасного п'ятиборства етапів Кубка світу (4 етапи), Чемпіонатів світу (4) та Олімпійських ігор (Афіни 2004 р.). Здійснено аналіз результативності виступу призерів Олімпійських ігор, а саме золото — Моїсеев Андрій (Росія) 5480 очок, срібло — Заднепровський Андреус (Литва) 5428 очок, бронза — Капаліні Лібор (Чехія) — 5392 очок.

Ефективність індивідуального стилю стратегічної спортивної боротьби — це не довільне поєднання успішного виступу в циклічних та технічних видах сучасного п'ятиборства, а визначені комбінації цих груп видів сучасного п'ятиборства (табл. 1).

Аналізуючи зведені результати виступу з сучасного п'ятиборства призерів Олімпійських ігор упродовж олімпійського циклу підготовки слід зазначити, що у призера Моїсеева Андрія з таких видів показники виступу, як стрільба (43 очка; 48 очок), кінь (79 очок; 90 очок), біг (94 очка; 91 очко) та загальний результат (161 очко; 170 очок) нижчий ніж у Заднепровського Андреуса та Капаліні Лібора.

Структура результативності виступу призерів Олімпійських ігор

Моїсєєв Андрій (Росія)							
	Результат	Стрільба	Фехтування	Плавання	Кінь	Біг	Місце
Й	ОМГ	Ф УН	ЛБИ	ФМБ	БНУ	Ф ПП	Ф
$\geq \Sigma$	ПТФ	БУЛ	НБУ	ФМ	ПБ	ЛП	МУ
$\geq \text{ЦР}$	СНБ	ФФП	Ф П	ФП П	ФФП	ФМН	Ф
◇	ПММ	ИН	ФФП	УП	УП	ФМ	ФФ
З	Л	И	ФМ	У	И	ФМ	
Заднепровський Андреус (Литва)							
	Результат	Стрільба	Фехтування	Плавання	Кінь	Біг	Місце
Й	ОПФ	Ф НБ	ЛБ	ФМ	Ф ПФ	ФФУ	И
$\geq \Sigma$	ФФП	БН	НБУ	ФБН	ЛН	Ф П	Ф
$\geq \text{ЦР}$	СНЛ	ФФП	БМ	ФМН	ФНП	ФП	Ф
◇	ФН	Ю	ИМ	ФП	ФБ	ИБ	И
З	У	Н	Л	Ф	Ф	И	
Капаліні Лібор (Чехія)							
	Результат	Стрільба	Фехтування	Плавання	Кінь	Біг	Місце
Й	ОП	Ф ИП	ИИ	ФМО	Ф ОУ	ФФМБ	І
$\geq \Sigma$	ФБН	Ф УП	НН	ФМУ	ЛН	ФЛ	Ф
$\geq \text{ЦР}$	СНП	ФФП	ЛП	ФНП	ФНУ	ФБУ	У
◇	ФИ	ОП	ЛБ	ФО	ФН	П	С
З	М	О	ФФ	Ф	ФУ	П	

Найвищий показник результативності виступу Моїсєєва Андрія з плавання, що складає (+ 49 очок; + 24 очка) відповідно до результатів виступу Заднепровського Андреуса та Капаліні Лібора. Беручи до уваги такий показник, як коефіцієнт варіації результатів виступу призерів Олімпійських ігор необхідно зазначити наступне, що найнижча варіативність виступу з п'яти видів сучасного п'ятиборства та загального результату простежується у Капаліні Лібора, далі у Заднепровського Андреуса та Моїсєєва Андрія. Дані результати дають можливість стверджувати наступне, що упродовж олімпійського циклу підготовки під час виступу на етапах Кубка світу та чемпіонатах світу найбільш стабільним у своїх виступах був Капаліні Лібор, Заднепровський Андреус та Моїсєєв Андрій. Аналізуючи успішний виступ призерів Олімпійських ігор слід зазначити, що домінуючими видами є: плавання $X_{\text{сер.зн.}} = 1345$ очок, біг $X_{\text{сер.зн.}} = 1110$ очок (циклічна група) та стрільба $X_{\text{сер.зн.}} = 1056$ очок (технічна група), а компенсаторними видами: кінь $X_{\text{сер.зн.}} = 1018$ очок (технічна група), фехтування $X = 854$ очок (технічна група).

Отже, виникає потреба в порівнянні структури результативності виступу чемпіонів світу та етапів Кубка світу упродовж олімпійського циклу підготовки (табл. 2).

Порівнюючи середні результати виступу з сучасного п'ятиборства призерів Олімпійських ігор та чемпіонів Чемпіонату світу, етапів Кубка світу упродовж олімпійського циклу підготовки необхідно зазначити, що:

€	запр. чем. світу	Е€	запр. чемп. олімп.	(+ 282 очка),
€	стр. чем. світу	Е€	стр. чем. олімп.	(+109 очок),
€	фех. чем. світу	Е€	фех. чем. олімп.	(+53 очок),
€	плав. чем. світу	Д€	плав. чем. олімп.	(+78 очок),
€	кінь. чем. світу	Е€	кінь. чем. олімп.	(+131 очко),
€	біг. чем. світу	Е€	біг. чем. олімп.	(+66 очок).

Запропонований опрацьований протокольний матеріал надає можливість стверджувати, що проведений аналіз успішного виступу призерів Олімпійських ігор вкрай необхідний для сфери спорту і потребує більш детального вивчення. Тому ця проблема є актуальною, а її розкриття дозволить вдосконалити навчально-тренувальний процес та результативність виступів на змаганнях.

Висновки:

1. Проведено комплексний аналіз структури результативності виступу призерів Олімпійських ігор упродовж олімпійського циклу підготовки. Визначено домінуючі види у сучасному

Таблиця 2

Структура результативності виступу призерів Олімпійських ігор з сучасного п'ятиборства упродовж олімпійського циклу підготовки.

	Результат	Стрільба	Фехтування	Плавання	Кінь	Біг
Й	СЛУ	ФМО	БО	ФБФ	ФБМ	ФФН
≥ Σ	СНЛ	ФМН	ІБУ	ФФЛ	ФММ	БН
≥ ЦФ	СНЛ	ФБУ	ФЛ	ФМН	ФФЛ	ФЛ
◇	НБ	П	Ю	Н	Ф	ФФ
3	Ф	П	Л	О	О	Б

п'ятиборстві: плавання, біг (циклічна група) і стрільба (технічна група) та компенсаторні види: фехтування, кінь (технічна група).

- У підготовці п'ятиборців високої кваліфікації слід орієнтуватися на пріоритетну підготовку у плаванні, бігу і стрільбі. Подальшим варіантом вдосконалення майстерності п'ятиборців є використання індивідуального стилю ведення спортивної боротьби з орієнтацією на підвищення результативності у компенсаторних видах (фехтування, кінь) та максимальним наближенням результатів виступу до структури результативності виступу найсильніших п'ятиборців світу.

Список літератури

Флатонов В.Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. — К.: Олимпийская литература, 1997. — 583 с.

Удрюков В.А. Тренировка в современном пятиборье. — К.: Здоров'я, 1998. — 128 с.

МДрюков В., Корленко В., Павленко Ю. Текущий контроль в подготовке квалифицированных спортсменов в современном пятиборье // Наука в олимпийском спорте. — 2003. — № 1. — С. 30—34.

ПОсновы математической статистики: Учебное пособие для ин-тов физ. культуры // Под ред. В.С.Иванова. — М.: Физкультура и спорт, 1990. — 176 с.

СГПЕЦСОСЬСЕНТЛСНЖФУФУ 11"

НЧувилін О.Н. Методические рекомендации по подготовке и участию советских пятиборцев в Чемпионате мира 1974 г.

ИДрюкова В.А. Структура построения годичного цикла в современном пятиборье: методические рекомендации по современному пятиборью. — Киев: Здоров'я, 1989.

Надійшла до редакції 12.07.2007.

Ковальчук А.М., Сорохан Ю.Р., Ткачек В.В. Анализ выступлений призеров Олимпийских игр на протяжении олимпийского цикла. В статье проанализировано выступление сильнейших пятиборцев мира на протяжении олимпийского цикла. По результатам исследования определены доминирующие и компенсаторные виды в современном пятиборье на протяжении 2001—2004 гг.

Ключевые слова: современное пятиборье, олимпийский цикл, доминирующие и компенсаторные виды.

√ ±™ШПТ рfi Б НХЖПis АТЬЩ ршПТf f БЕч ≤шPZ ±| ш∞QЖSФ ±| ∞ЖТФΣ≤OK ±| —P ∞ΣQ ш P er)Жп ш ±P ∞ΣPНБs ± PΣBker QΣ ±| P™ШPСP P∞П ±| АЖ≤ПQE∞СШТ ±| OK ±| P PСЛЖЕ ZЖСп шшPТQБЫ ≠Ц ЖP ±| ЖQЖПQВS Pе ±z ΣшEшe #OKY PΣe#шKΣ шP ±eOK ∞СШТ ±| er)Жп У ФБ У ПЕ √ PСPЖAK ±eOK ∞СШТ ±| ПP ∞ΣP™ШП PСQ ≤шЖшe P P.Q ≥ ∞САшP ≤шPΣeP